

JEG SIDDER HER MED et sort-hvidt billede foran mig. Det har ligget på mit bord i et par uger, men først nu tager jeg det op og studerer det nærmere. To drenge og en vandbøffel. Drengene er klædt i kjortler og vide bukser, og de har sandaler på fødderne. Der er en person mere på billedet. Bag dem står en mand i fyrre- eller halvtredsårsalderen med et skæg, som når helt ned på brystet. Hans kjortel er hvid, og der er broderet noget, som ligner en inskription, på kraven. På hovedet har han en turban i en mørkere farve. Han ser ikke ind i kameraet, men i retning af drengene med et strengt blik, og måske er der også noget, der minder om sorg i hans øjne. Den ene af drengene har lidt af det samme udtryk, mens den anden, som er højere og tyndere, står med armene omkring halsen på bøflen og smiler.

Den dag fotografiet blev taget, var familien lige flyttet ind i et nyt hus. De, der havde boet der tidligere, var sikker, og de var draget østpå et par år tidligere, fordrevet fra sletterne omkring Jhelum, Chenab og Ravi i en af de største folkevandringer, der var set i menneskehedens historie, en exodus fremkaldt af nogle få mænds beslutning om at oprette en ny stat. Sikhernes forladte hus var større og lysere end det, denne familie havde haft tidligere, og det passede bedre til deres værdighed. Faderen var leder af landsbyrådet, en mand der blev lyttet til. Han repræsenterede ofte landsbyen ved højtider andre steder i regionen, og han var velsignet med fire sønner. Zahir, drengen til venstre på billedet, var den stærkeste og havde sjældent problemer med at forsvare sin ret, hvis den skulle afgøres i et slagsmål. Drengen til højre,

ham der smiler så bredt, er Khalid. Han var et år yngre end sin storebror, men var ham langt overlegen, når det drejede sig om at ride; han havde også et kvikkere hoved og var den, der skulle få lov til at få den længste skolegang.

Familien havde næsten ti hektar jord, tre vandbøfler, to heste og altså fire drenge, der, efterhånden som de voksede op, kunne hjælpe til i marken. Og først og fremmest ejede de en af landsbyens brønde og var selvforsynende med vand, samtidig med at de kunne opkræve betaling for at lade andre hente det, de behøvede. Faderen var en af de første, som anskaffede sig en radio, og mange år senere, i vintermørket i et land, han på det tidspunkt ikke engang kendte navnet på, skulle det blive et af Khalids stærkeste minder: Jordejere fra landsbyen samlet i familiens stue, foran dette radioapparat, dampende på opiumspiber, lyttende til transmissionen af cricketlandskampen, præsidentens tale eller noget musik.

Moderen var ikke med på billedet, og måske var det billede, Khalid bevarede inden i sig af hende, derfor så meget desto tydeligere. Det rødlige hår, kun delvis dækket af sjalet, og ansigtet med de smilende øjne. Måske forsøgte hun at behandle de fire drenge ens, men det lykkedes hende aldrig at skjule, at hun havde en særlig svaghed for ham. Hun kaldte ham for sin prins og sagde, at det var hendes vigtigste opgave i livet at arbejde for, at han skulle blive lykkelig. Da Khalid var atten, blev han gift med en kusine fra Kanak Pind, en lille landsby i nærheden. Foråret efter skulle de være forældre, men *kismet*, skæbnen, ville det ikke sådan. Barnet ville ikke ud, og ikke engang lægen, som blev hentet efter to dage, kunne bidrage med andet end at lirke og trykke. Da de endelig fik det halet ud, var det for sent. Og med sig i døden trak den lille dreng hende, som skulle have født ham.

Jorden gav Khalids familie mere end nok til udkommet, men faderen var en mand, som tænkte længere end til solnedgang. Overskuddet kunne investeres i husdyr, han kunne leje mere jord og få større afgrøder, men at få tilladelse til at *købe* jord var stort set umuligt. Og når sønnerne efter hans tid skulle dele ejendommen, ville det blive hårdt for hver enkelt af dem, når de fik mange

nye munde at mætte. Løsningen måtte være, at en eller to af sønnerne rejste ud og fik sig et arbejde i et andet land.

Flere ting talte for, at det var Khalid, som skulle af sted. Hans kone var død, han havde det lyseste hoved og ti års skolegang bag sig. Derudover var han selvstændig, og ingen var i tvivl om, at han ville kunne klare sig hvor som helst i verden. Det, der talte imod, var, at moderen ikke kunne klare tanken om, at han skulle forlade dem. Men måske var netop dette en medvirkende årsag til faderens beslutning.

KHALID CHADAR KOM til Oslo en sen decemberdag i 1974. Kulden havde han hørt om, og sneen og mørket. Inden han rejste hjemmefra, læste han alt, hvad han kunne få fat i, om dette land, som lå næsten så højt mod nord, man kunne komme, og han troede, han var velforberedt. Men når han gik i de mørke gader og frøs, som han aldrig havde frosset før, under tunge istapper, som hang ned fra hustagene, mærkede han for første gang en fortvivlelse så dyb, at den ikke ville slippe sit tag i ham. Kulden og mørket kunne han klare, det var værre, at han ikke forstod de mennesker, som boede i landet, selvfølgelig ikke sproget, men endnu mindre den måde, de mødte ham på: venlige på en fjern og forlegen facon. Hvis han prøvede at gengælde denne mærkelige form for venlighed, trak de sig væk fra ham og forsvandt.

Han fik sig et arbejde på et bryggeri i byen. Boede på et værelse sammen med fire andre unge mænd fra Punjab. Alle var af lavere kaste end han selv. Chadar-navnet kunne føres tilbage til kong Pandu af Mahabaratha.

En af de landsmænd, han traf på bryggeriet, var *kammi*, lavkaste, og blev mindet om det ved enhver given lejlighed. Denne kammi boede på en gård et sted nord for Oslo. En dag sidst på vinteren inviterede han Khalid med sig hjem. Det var blevet lysere. Det var stadig koldt, men det var mørket midt på dagen, som havde været det værste, og der havde været uger, hvor Khalid ikke så solen. Og det, han senere skulle huske bedst fra denne dag på Stornes Gård, var lyset, et pludselig intenst og

gennemtrængende lys, reflekteret af sneen på markerne; det kom både ovenfra og nedefra og var så skarpt, at han måtte knibe øjnene sammen, mens han gik.

Folkene på gården var anderledes end dem, han havde mødt i byen. De talte til ham uden den fjerne venlighed, som han efterhånden havde forstået var en form for foragt. Han blev inviteret ind i stuen på kaffe og kager, og de spurgte ham ud om det land, han kom fra, om familie og børn. Da de hørte, at han allerede var enkemand, kunne han se, at især konen og den ene datter blev sørgmodige i blikket.

Det viste sig hurtigt, at de havde en speciel grund til at invitere ham. De havde hørt, at han havde forstand på heste, og de havde brug for hjælp i stalden, hvor de havde tyve hopper og to hingste. Khalid troede ikke sine egne ører, da konen sagde, at hun ville vise ham rundt. At han skulle være alene med en fremmed kvinde i en stald, var ubegribeligt. Men manden på gården havde et ærinde i den nærmeste by, og han overlod uden tøven rundvisningen til sin kone. Og hun så ikke værst ud, så meget opfattede Khalid dog, selv om han det meste af tiden sørgede for at rette blikket mod alt andet end hende.

Det tog ikke mange minutter at indse, at han havde forstand på dyrene. Han fornemmede øjeblikkeligt, hvilke af hestene han kunne gå tæt på, og hvilke han skulle holde afstand til. Selv inde i det halvmørke, hvor de stod tøjret, så han hurtigt, hvem der var førerhest, og han tog sig god tid til denne hingst.

Ugen efter flyttede han ud på Stornes Gård. Han fik sit eget værelse i det mindste af husene. Der var et køkken, som han skulle dele med kammien fra Punjab, og han fik adgang til et badeværelse inde i det store hus, hvor familien boede. Arbejdet med hestene tog ikke længere tid, end at han kunne blive ved med at arbejde på bryggeriet inde i byen. Nu havde han to indtægter, hver af dem mange gange højere end det, de bedst lønnede hjemme i hans landsby tjente. Hver måned sendte han to tredjedele af sin løn hjem, og hans far skrev taknemmelige takkebreve tilbage, hvori han gjorde det klart, at Khalid, når han skulle vælge

sig en ny kone, havde frit valg på øverste hylde blandt de fornemste slægtninge i Gujrat.

Der var to døtre på Stornes Gård. Den ældste hed Gunnhild. Hun var toogtyve og havde det, de kaldte *kæreste*, en mand som var et par år ældre, og som pralede af, at han var officer i hæren. En af de mest chokerende opdagelser, Khalid gjorde, efter han var ankommet til dette land, var at se den unge kvinde, iført en kort skindjakke og stramme bukser, med flagrende, løsthængende hår sætte sig ind i bilen til denne *kæreste*. En tidlig aften kom han ud fra stalden og fik øje på hende, tilbagelænet på forsædet med *kæresten* halvvejs liggende oven på sig. Den ene hånd havde han stukket ind under hendes bluse.

Khalid talte med kammien om det. Denne havde boet flere år i Norge og sagde, at han havde set værre ting end den slags i parkerne i Oslo om sommeren. Dér lå unge kvinder på rad og række på plænerne, iført bittesmå trusser og med bare bryster. Khalid troede ham ikke. Kammien fnisede og sagde, at han bare skulle vente, til sneen smeltede, så kunne han selv se.

Det at Gunnhild havde en kæreste, som klædte hende af på steder, hvor alle og enhver kunne komme til at se det, betød ikke, at hun skulle giftes med ham. Måske, måske ikke, svarede hun ud i luften, da Khalid spurgte hende. Og hun lo: Tord er den langsomme type, måske kommer du ham i forkøbet.

Gjorde hun nar af ham?

Der var noget i hendes stemme og i blikket, som gav ham en fornemmelse af, at hun mente det. Og i svage øjeblikke tillod han sig at lege med tanken om at vende tilbage til landsbyen i Punjab med en kone fra dette land. Hun ville insistere på at gå to skridt foran ham på gaden, lyshåret og smilende og uden sjal på hovedet. Somme tider var han nødt til at tænde lyset om natten og tage billedet ned fra kommoden, det af ham og Zahir med vandbøflen, og prøve at fange faderens blik fra billedets baggrund. Først da kunne han falde til ro igen.

Men det var ikke kun Gunnhild, der opførte sig sådan. Hendes mor, en altid venlig og smilende kvinde, som måtte have passe-

ret de halvtreds, spurgte ham ligeud, om han havde tænkt sig at finde en ny kone i Norge. Han havde lært at le sammen med dem, mor og datter, som sad ved bordet i køkkenet og drak vin, selv om han aldrig forstod, at det skulle være sjovt at tale, sådan som de gjorde. Respektløst var det, og det skete, at han forlod deres køkken med et ubeskriveligt, hvidt raseri i sig.

Den yngste datter var seksten. Hun hed Elsa og var søsterens diametrale modsætning. Mørkhåret og med mørkeblå, alvorlige øjne. Hun sagde ikke så meget, lo ikke så ofte, men når hun talte, kunne han godt lide at lytte til hende. Hun tænkte meget, og han genkendte sig selv i hende, for et sted inde i den prins, de behandlede ham som hjemme i Punjab, den for hvem alting lykkedes, og som var velsignet af Gud, havde han altid haft tidspunkter, hvor han pludselig blev stille og måtte løbe alene over sennepsmarken, ind mellem træerne, hen til den hellige gravplads og knæle ned i tanker og bøn.

Somme tider sad han i køkkenet sammen med Elsa. Hun talte godt engelsk, bedre end storesøsteren, og havde besluttet sig for at lære ham norsk. På en anden måde end Gunnhild var hun optaget af, hvor han kom fra, hvordan der så ud dér, hvordan menneskene levede, hvad de tænkte. Hun lyttede opmærksomt, når han fortalte, som om det betød noget helt specielt at få alting at vide. Da hun spurgte ham om hans Gud, svarede han, at Allah ikke var hans Gud, men alles, også hendes. Kammien, som han delte hus med, havde advaret ham imod at tale om den slags, og Khalid havde aldrig haft noget større behov for at vise andre sin tro. Han bad, men ikke fem gange om dagen. Han fulgte ikke Koranen i et og alt, og denne vinter havde han flere gange drukket øl, som de havde taget med hjem fra bryggeriet. Han fastede heller ikke konsekvent, og pilgrimsfærden til Mekka havde han ingen planer om lige med det første. Men når denne pige med de store, mørkeblå øjne stillede spørgsmål om Gud, kunne han påpege det mest selvfølgelige. Uden Allah ville der ikke findes mennesker eller dyr, ingen verden. Og hun nikkede langsomt, som om hun var villig til at dele denne tanke med ham.

I dette omvendtland, hvor der ikke fandtes noget *haram*, noget ulovligt, og heller ikke noget helligt – mennesker troede på Gud den ene dag, men ikke den næste – kunne en kvinde på seksten år blive sendt ned i stalden sammen med en hvilken som helst mand. Det var endnu mere chokerende, end at det var moderen selv, som gik med. En eftermiddag var det søsterens kæreste, som gik derved sammen med Elsa. Måske skulle denne Tord, som han hed, hente et eller andet, for han bar på en kasse, og hestene trak sig tilbage, og det virkede, som om han var bange for dem. Fra vinduet på sit værelse så Khalid efter dem, da de gik over gårdspladsen. Efter fem minutter var de ikke kommet ud endnu. Han ventede et minut til, to minutter. Så tog han jakke på og gik derover. De var ikke i stalden. Så hørte han Tords stemme oppe fra hølloftet, den brummede et eller andet, og i det samme lød Elsas stemme og derpå et kort skrig. Khalid var ikke i tvivl om, at det var et råb om hjælp. Han greb en spade og åbnede døren på vid gab. I halvmørket fik han øje på Elsa, som lå i høet med Tord oven på sig. Han hævede spaden og hamrede den ned i ryggen på ham. Tord brølede af smerte og kastede sig rundt. Han kom vakkende på benene og gik hen imod Khalid, de var lige høje. Khalid løftede spaden for at slå en gang til.

Så var Elsa kommet op, og hun stillede sig imellem dem.

– Lad ham være!

Det var umuligt at vide, hvem af dem hun mente.

– Forpulede perkerlort! brølede Tord.

Khalid trådte et skridt frem mod ham. – Hvis du rører hende én gang til, slår jeg dig ihjel, sagde han roligt.

Tord spyttede på gulvet, drejede om på hælen og forsvandt.

– Fortæl det til din far, udbrød Khalid. – Han skal have at vide, hvad slags mand din søster har som kæreste.

Elsa rystede på hovedet.

I DE NÆSTE PAR DAGE sørgede Khalid for at være i stalden, når Elsa var der, og Tord var klog nok til at holde sig væk. Ifølge Elsa ville han ikke prøve på noget igen, men Khalid ville være på den sikre

side. Og Elsa holdt tydeligvis meget af at passe hestene sammen med ham, de havde samme måde at behandle dem på. Hun var fortrolig med hver enkelt, talte længe med dem, fornemmede hurtigt, hvis alt ikke var, som det skulle være.

En morgen, mens Khalid var ved at fodre hestene, blev døren åbnet bag ham; han fór sammen og slap, hvad han havde i hænderne, vendte sig om og var parat til at møde Tord. Men det var Elsa, som kom ind i halvmørket med seletøj og en strigle.

– Er du ikke i skole? udbød han.

Hun trak på skuldrene. – Jeg er syg i dag.

– Hvad fejler du?

Uden at svare gik hun i gang med at strigle en af hopperne, den der var drægtig og kunne føle, hvad dag det skulle være.

Han gjorde sit eget arbejde færdig og skulle til at gå. Han havde tidligere været alene med hende, men så havde forældrene altid vidst det. Nu troede han ikke engang, at de var hjemme.

– Kom lige herhen, Khalid, sagde hun, som om det var den naturligste ting i verden, at en pige, som var næsten ti år yngre end han selv, stod i en stald og bad ham gøre det ene og det andet.

Han slentrede hen til den drægtige hoppe og strøg den over nakken.

– Mærk her.

Elsa greb hans hånd og førte den ind under bugen.

– Kan du mærke det?

Det bevægede sig derinde.

– Hvor mange tror du, der er?

Han lod hånden glide langsomt frem og tilbage, mens han holdt øje med hoppens hoved.

– To, sagde han. – Jeg tror, der er to.

– Enig, sagde hun og stod lige ved siden af ham. – Så mange føl som denne her hoppe føder i år, så mange børn skal jeg også have.

Han kunne ikke lade være med at smile. Hun sagde ofte den slags ting. Hun drømte om et eller andet og var sikker på, at det var tegn på noget, som skulle ske. Hun havde fornemmelser og så syner, det havde hun betroet ham, hun kunne se ting, som var

usynlige for andre. Der hvor han kom fra, var det ikke ualmindeligt, at mennesker havde den slags evner. I landsbyen var der en hellig mand, som man kunne opsøge med sine bekymringer, og han kunne læse *kismet*. Skæbnen. Khalid havde ingen grund til at tvivle på, at denne unge kvinde, hvis det var Guds vilje, havde de samme evner som landsbyens gamle mand. Og da han fjernede hånden fra hoppen, kom han til at røre let ved en lok af hendes hår, som var faldet ned i ansigtet. Han strøg lokken på plads, og det, der derefter skete, var *kismet*. Det var den tanke, han holdt fast i, som han stod der i den mørke stald. Skæbnebestemt, nøjagtigt ligesom rejsen til landet i nord, som det at han kom til netop denne gård og blev modtaget med en hjertelighed, han ikke havde mødt andre steder undervejs.

Han sagde det til hende. At det var skæbnen, som ville, at hun skulle stå der så tæt ind til ham, at han kunne mærke hendes ånde mod sin hals. Og da hun nikkede, greb denne skæbne fat i ham og førte ham derhen, hvor den ville.

DE RED MANGE TURE sammen det forår. De lod hestene gå i skridtgang langs bækkelejerne, hvor vandet var fosset ud over bredderne, slog over i galop på stier, hvor områderne med græs og mose voksede sig større dag for dag. De standsede ved en sø oppe i skoven. Hun havde et tæppe med, som de bredte ud på den bare jord. Og mens han lå der og så på, stillede hun sig i det skarpe sollys og klædte sig af.

– Vi kan flytte ned til det land, du kommer fra, foreslog hun en dag, da hun lå ved siden af ham.

– Det kunne være fint, smilede han, men uden at nævne en eneste af de forhindringer, som gjorde dette umuligt.

– Jeg ville *elske* at bo på din gård og ride på hestene. Jeg kunne hjælpe til i marken. Eller måske blive lærer på landsbyskolen.

– Ja, det ville du egne dig godt til, nikkede han. – Men du ville være nødt til at blive muslim. Har du tænkt på det?

– Det kan vel ikke være så svært at blive muslim.

– Nej, ikke svært. Men du bliver nødt til at få et nyt navn.

– Kan jeg selv vælge det?

Han tænkte sig om. – Det skulle i hvert fald være et muslimsk navn, helst pakistansk.

– Jeg ville kalde mig Yasmin, sagde hun. – Jeg elsker den duft. Ville det være i orden?

Han kendte ikke nogen, der hed sådan. – Det ved jeg ikke.

Foråret i dette land var endnu mere uforståeligt end vinteren. Nu forsvandt solen så at sige aldrig, og han kunne vågne uroligt og ligge og vride og vende sig i det grå lys, som trængte ind gennem gardinet. Og kammien fortalte ham, at det ville blive stærkere og stærkere, indtil det var helt lyst hele natten.

En sådan nat i slutningen af maj vågnede han ved, at hun stod ved hans seng. Det slog ham, at hun var en *djinn*, en ånd, som var kommet for at fortælle ham noget. Han var bange, men viste det ikke. Først da hun rørte ved ham, blev han rolig.

– Gjorde jeg dig forskrækket?

Han rystede bestemt på hovedet, ville ikke have, at hun skulle være her inde hos ham, men det var for sent at standse hende.

– Jeg skal tale med dig, hviskede hun og satte sig på sengekanten.

Det her var noget andet end rideturene, noget andet end omfavnelserne på høløftet bag stalden eller hænder, som listede sig ind under tøjet i skjul af hestekroppene. Det her var hans soveværelse, og her havde hun ikke noget at gøre, og ingen måtte vide noget om det, der foregik imellem dem, ikke Tord, som havde lagt ham for had, og som spyttede, hver gang han så ham; ikke Gunnhild, ikke hendes forældre, ikke kammien, som han delte hus med. Allermindst ham, for hvis han fik noget at vide, ville rygten i løbet af få timer brede sig mellem alle de andre fra Punjab og ikke standse, før det nåede Khalids egen landsby.

– Du kan ikke være her, hviskede han.

Hun blev siddende. – Jeg skal nok gå, mumlede hun til sidst. – Men først skal jeg fortælle dig noget.

Han blev liggende i sengen den morgen, kunne simpelthen ikke stå op. Det var, som om en vældig hånd havde lagt sig på

hans bryst og trykkede ham ned. Manden på gården kom ind og spurgte, om han havde brug for en læge. Han sagde nej tak og havde ikke engang kræfter til at løfte hovedet fra puden. Han var bare helt *færdig*, forklarede han med et udtryk, han havde lært, efter at han var kommet til det nye land.

I det grå lys, som trængte ind i alt, lå han og tænkte på det, Elsa havde sagt. Hun var fast besluttet på, at de skulle leve sammen resten af livet. Hun var sikker på, at hendes forældre ville acceptere det. De ville blive vrede, sikkert først råbe op og skælde ud, true med alt muligt, men så ville de give sig og falde til ro. Hvis ikke, var hun parat til at rejse med ham til det land, han kom fra. Han havde fortalt hende historier fra det, og dem havde hun tænkt så meget over, sagde hun. Flere af dem handlede om, at kærligheden mellem mand og kvinde er en spejling af Guds kærlighed til menneskene og i stand til at overvinde alt, også døden. Hun var seksten år, og her i landet betød det, at hun stadig blev betragtet næsten som et barn. Og at hun stadig tænkte som et barn. Selv det navn, hun ville vælge til sig selv som muslim, havde hun bestemt sig for. *Yasmin* kom oprindeligt fra persisk, havde hun fundet ud af, så det måtte vel være i orden.

Hele dagen lå han i sengen og vred sig, bange og svedende, kastede sig frem og tilbage. I løbet af eftermiddagen blev han rigtig syg.

DER VILLE VÆRE BLEVET fortalt meget mere om Khalid Chadar, hvis dette havde været hans historie. Han sagde selv, at de kastede sig over ham, truede ham med fængsel, med udvisning af landet, med at ødelægge hans liv. Men familien på Stornes kunne ikke gøre ham noget, han havde ikke forbrudt sig imod en eneste af dette lands love. Og det viste sig, at de – lige så meget som han – ville gøre alt for at undgå, at der blev snakket om det, der var sket. Han *havde* brudt nogle af de love, som styrede hans eget liv, og derfor vendte han sig til sin Gud og overlod det til Ham at dømme. Han bad oftere nu, overholdt bedetimerne og lovede, at han en dag ville gøre alvor af rejsen til det allerhelligste af alle

steder. Og han må være blevet bønhørt, for efter nogle måneder gik det op for ham, at ingen ville få noget at vide, ingen andre end dem, som havde al mulig grund til at holde det for sig selv.

Det her skal handle om hændelser, som førte til mange menneskers død. Flere af dem kendte jeg. Heller ikke denne historie har nogen begyndelse, men jeg lader den starte med Khalid, med det sort-hvide fotografi af broderen og ham selv, der holder vandbøflen om halsen, mens faderens blik hænger over ham. Jeg faldt over det billede en dag, da jeg havde fået klarhed over, hvordan det, jeg vil fortælle, skete. Det var, mens jeg endnu prøvede at forstå hvorfor.

DEL I

April 2003

1

EN GLØD KAN ULME og dø hen. Den kan ulme og tage fat. Det tidsrum, hvor det stadig kan tippe til hvad side, det skal være, er det bedste. Man har lagt til rette og trukket sig tilbage. Overladt alt til forhold uden for ens egen kontrol, materialets antændelighed, fugt, tilførslen af ilt.

Denne glød, som endnu ikke er en ild, ligger i spidsen af en halv cigaret. Den ulmer et minut, måske længere. Det er muligt at beregne sandsynligheden for, at den ikke dør ud, men breder sig til enden af den filterløse cigaret. Den vil kunne antænde mindst en af de tre tændstikker, som er bundet sammen med en elastik. Dette er det andet af de kritiske punkter, spørgsmålet om hvorvidt gløden har energi nok til at klare overgangen til det pap, som tændstikkerne er lavet af. Har den det, vil gløden blive til en lillebitte flamme, der kryber som en blind larve i retning af tændstikshovederne. Mindre end tyve sekunder vil den rejse tage, og hvis den når frem, vil der indtræffe en lillebitte, fræsende eksplosion, og flammen befinder sig nu på tærsklen mellem det mulige og det uundgåelige. Tipper den over, og nu er sandsynligheden stor, vil ilden gribe fat og æde sig hen langs bomuldsnoren, der er mættet med tændvæske, som er beregnet til grilning af kød og fisk udendørs om sommeren.

Det er ikke sommer, det er den første nat i april. Hestene har for længst fornemmet, at noget er ved at ske. De har rejst sig, hovene skraber mod stengulvet, nogle af dem slår med nakken som en advarsel til de andre. Nu må vi holde sammen, betyder det måske, ingen må bryde ud af flokken.

Nogle mennesker vil også reagere på den måde, når de får en forudanelse om fare. Trykke sig ind mod andre kroppe, prøve at beskytte sig ved at krybe så tæt sammen som muligt. Men andre vil bryde ud og løbe væk, og nogle få vil vende sig om og se den

truende fare i øjnene. Det er noget, der interesserer ham. Hvordan dyr opfører sig i farlige situationer, og hvordan fare får mennesker til at handle som dyr. Hesten har ingen tanker, har han bestemt sig for, og dette liv i tankeløshed fylder ham med en forundring, som grænser til vrede. Dette dyr, som mange finder smukt, og som er blevet tillagt egenskaber, det umuligt kan være i besiddelse af, er i virkeligheden uhyre primitivt med sin forbløffende simple hjerne. Hesten er det mest panikstyrede af alle dyr, mener han at have læst et sted. Det forklarer den råhed, den kan vække i enkelte, ja, i alle. Ingen andre dyr kan få mennesker til at gå så langt i grusomhed, tænker han, mens han kravler op over stenene mellem granstammerne. I en åbning mellem træerne har han udsigt ned mod gården. Der er gået fire minutter, siden han forlod stalden, trak døren med den ødelagte lås på plads og smuttede rundt om hjørnet længst væk fra stuehuset. For nogle måneder siden kom han nogle gange på denne gård. Han kom ikke for at lære at ride. Og ikke fordi han følte sig draget af disse dyrs tankeløshed eller de store, muskuløse kroppe, hingstenes enorme pikke, som pressede sig ud af hylsteret under bugen, bagdelenes bevægelser, når de skridtede hen ad vejen og over marken. Ikke fordi han interesserede sig for dem, der myldrede rundt dernede, piger fra tolv-trettenårsalderen, unge kvinder, ældre kvinder, selv om også deres forhold til hestene måtte have det bitre mørke i sig. Småpigerne, som kunne tilbringe timer i stalden, børste og strigle, muge ud, eller bare være tæt på dyrekroppene. Som om de søgte beskyttelse. Uforståeligt, at disse tankeløse og panikstyrede skabninger kunne vække den slags følelser. Først tredje gang han var der, mærkede han, at fascinationen gjorde ham vred. Ved en enkelt lejlighed havde han mistet kontrollen og slået en af hopperne over den bløde mule, ikke egentlig hårdt, men nok til at den stejlede og vendte det hvide ud af øjnene. Han havde troet, at han var alene i stalden, men en af pigerne var lige kommet ind, uden at han havde bemærket det, og da han vendte sig om, kunne han se i hendes blik, at hun ville sladre. Han gik et skridt frem imod hende, hun klamrede sig til manken på den hest, hun var

kommet for at strigle, og han tog sig sammen og forlod stalden.

Først for en uge siden var han taget derhen igen. Der havde været åbent hus-dag på gården, og han havde slentret rundt derinde sammen med en flok mennesker, de fleste forældre med mindre børn på slæb. Poderne blev løftet op og holdt frem til hesteansigterne. Han fik kvalme af at se på det, og han var lige ved at kaste op, men han tvang sig til at blive stående, til at lytte til de pludrende mødre og se på, at børnefingerne pillede ved de fugtige muler. Og da var det, at den tanke, som havde ulmet i ham, for alvor tog form og blev til en beslutning.

Han så på uret. Seks minutter. Nu var det afgjort. Allerede da han famlede sig frem gennem den mørke stald, havde hestene vejret fare og var begyndt at røre på sig, et forvarsel om, at en panik ville bryde ud og brede sig. Ventetiden gjorde hans sind ubekymret. Alt var uvished. Det kunne være afværget nu. Hestene ville falde til ro igen, og menneskenes nattesøvn ville ikke blive forstyrret.

Syv minutter. Han vidste stadig ikke noget med sikkerhed. Eller gjorde han alligevel ikke det? Kunne han ikke høre uroen inde bag staldvæggene mere end hundrede meter borte? Lød der ikke trampen fra flere og flere hove og måske oven i købet en vrinsken? Han kunne ikke selv forholde sig i ro længere. Ventetiden, uvisheden. Tanken om, at det kunne tippe den ene eller den anden vej, tippe sådan, at alt ville forandres og betyde, at han aldrig ville kunne blive en del af flokken. Af nogen som helst flok.

Ny vrinsken. Så vidste han det. Tændmekanismen havde virket. Det drejede sig ikke om sandsynlighed. Det afgørende er det, der kan måles, kræfter som tvinges mod hinanden, usynlige, lydløse. Sådan ville Elsa have formuleret det. Viljer og modviljer, som ikke kan mærkes, fordi de er i alt. Det, han havde gjort, var at stille et spørgsmål og fremtvinge et svar. Han havde lagt alt til rette, samlet noget hø inde ved væggen og sprøjtet tændvæske også på det. Han mærkede, at han stod og stampede med den ene fod, og det smil, som denne opdagelse udløste, bredte sig også, ligesom antændtes og blev til latter. Han skulle tisse, sprang ned fra

stenen, åbnede gylpen og tømte blæren ned i den frosne mose. Der stod en damp op fra jorden, hvor han ramte, og da han klatrede op på stenen igen, kunne han se røg, en tynd søjle sivede op gennem taget, op mod den klare nattehimmel, og han tog mobilen frem og begyndte at filme. De kunne stadig nå at vågne inde i huset. Komme tumlende ud for at se, hvad der var sket. Der var nogle, der som Elsa mente, at mennesker, der beskæftigede sig med heste, var i stand til at fornemme de svageste signaler. Hun sagde, at omgang med disse dyr kunne få skjulte evner frem. Han vidste ikke, om han selv troede på den slags, men alt, hvad hun sagde, betød noget for ham.

Otte minutter. Støjen fra stalden var blevet voldsommere. Det var sløvt af ejerne ikke at vågne. Måske tog de sovemedicin. Mere var der altså ikke i det med overnaturlig følsomhed. Og nu lugtede der også, af brændt tjære, som drev hen over jorden til ham i skovkanten, og han måtte gå ned af stenen igen, trippe lidt rundt mellem træerne, slå kuskslag, selv om han ikke frøs, måtte le ad det, le ad det, der var ved at ske. For da han igen var oppe på stenen, kunne han se et skær i et af staldvinduerne midt på muren. Der var gået ni minutter, siden han havde sat det hele i gang, og nu var det afgjort, intet kunne vende processen nu, ikke engang hvis han ringede til ejerne og sagde, at de skulle gå ud og tjekke. Det begyndte at ryge kraftigt og sort ud gennem vinduerne, og vrinskelydene fra mere end tredive heste skar gennem mørket, skar flere og flere huller i den kolde luft, og han så dem for sig derinde, de trykkede sig op ad hinanden og pressede de kraftige, glatte kroppe sammen. Der var også nogle føl derinde, det havde han set under sit besøg, og nu trykkede de sig under bugene på mødrene og vrinskede meget tyndere, han syntes, han kunne skelne deres lyde, og pludselig blev han rasende på ejerne, som blev liggende i deres senge. For helvede, råbte han, se så at vågne, forpulede mongoler, og i det samme blev der tændt lys i et af værelserne. Og øjeblikket efter hørtes lyden af en dør, som blev smækket op, og en kvindestemme, som begyndte at skrig.

2

KARSTEN HAVDE FOR en gangs skyld sovet over sig. Mindre end et kvarter, men alligevel nok til at hans faste morgenrytme blev ødelagt. For det første måtte han vente på, at Synne gjorde sig færdig i badeværelset på første sal. For det andet ville han ikke nå at læse avisen, ud over måske sporten. Han kunne indhente noget af det tabte ved at tage bilen til skolen, men hvis han bad om at låne Volvoen, ville det udløse et foredrag om klimaforandringer. Sandheden var snarere, at faderen var så bange for at få ridser eller andre skader på sin XC90, at han knap nok selv turde bruge den. Moderen kunne han ikke spørge, hun var allerede kørt hjemmefra i Golfen. Det var det, der havde vækket ham, at hun smækkede hoveddøren efter sig, da hun gik.

Han trissede ud i gangen som en gammel mand, tænkte han og overdrev de små, usikre skridt og gik foroverbøjet og rystende. Da han bankede på døren til badeværelset med knyttet hånd og forlangte, at Synne, som først skulle møde en halv time senere end han, skulle lade ham komme til først, havde selv stemmen noget gammelmandsagtigt over sig, og hele denne forestilling gjorde det nemmere ikke at blive stresset. På den anden side af døren svarede lillesøsteren et eller andet i en spydig tone. Han gav op og sjokkede ned i køkkenet og slugte en skål mysli.

Anden gang han bankede på, sørgede han for at lyde irriteret, måske var han det også, i hvert fald opfattede Synne det sådan. Hun låste op og kom ud med et gult badehåndklæde om kroppen og et lyserødt som turban. Karsten blev informeret om, at det var af ren og skær godhed, hun gik ind på sit iskolde værelse og klædte sig på, og at han nu skyldte hende en tjeneste. Han sagde okay, ville da gerne gøre noget for hende, for eksempel køre hende ned til stalden.

Da han kom farende ud i køkkenet elleve minutter senere, stod

hun ved radioen og stirrede ind i den, mens nyhedsoplæseren fortalte om et eller andet. Hendes rugbrød med spegepølse lå urørt på tallerkenen. Han havde to gange tidligere overrasket hende i en tilstand, hvor hun var fjern og ikke reagerede, men det var mere end et år siden sidst. Han prikkede hende på skulderen og åndede lettet op, da hun rettede blikket mod ham.

Radiostemmen talte om en brand.

– Er der sket noget?

– Stornes, stammede hun.

Nyhederne gik videre til en sag om Rigsrevisionen. Han skruede ned for lyden. – Gården? Har der været brand deroppe?

Hun svarede ikke.

– Er der nogen omkomne?

– Hestene, hviskede hun. – Næsten tredive af dem er brændt inde.

Han så tårerne pible frem i øjnene på hende. Synne havde redet på Stornes Gård i flere år, før hun fik det første anfald. Efter det havde lægerne ment, at det var for risikabelt, at hun fortsatte med at ride, for hvad kunne der ikke ske, hvis hun pludselig fik et anfald, mens hun sad på en hest i fuld galop? Hendes rasende protester havde ikke nyttet noget, men hun var blevet ved med at komme i stalden og hjælpe til med at passe de dyr, som hun ikke længere måtte ride på. Nu tydede ingen af prøverne på, at hun havde epilepsi, og hun var blevet lovet, at hun måtte prøve at sidde på en hesteryg igen.

Nu rystede hun af gråd, og han klappede hende på skulderen. Hun var fem år yngre end ham. Efter at anfaldene var begyndt, var der mange ting, hun ikke kunne være med til, og endnu flere, som hun selv trak sig fra. Han kunne ikke lide, at hun var så meget alene. Han var ikke selv specielt social, men det var noget andet.

– Det lyder ikke godt, sagde han og så op på uret. – Men de fik vel reddet nogle?

– Kun syv, jamrede hun.

– Men det er da også noget.

Hun græd voldsommere. – Heste vil ikke forlade hinanden.

– *Vil* de ikke?

– Når der opstår brand og sådan noget, søger de sammen for at passe på hinanden. Hun kneb øjnene sammen og rystede på hovedet. – Man har hørt om heste, som er sluppet ud, men som løber tilbage til den brændende stald for at være sammen med flokken.

I det samme dukkede deres far op. – I kan godt droppe forsøg på at aprilsnarre mig, sagde han. – Jeg har for længst tjekket datoen.

Hans øjenbryn gled et par millimeter op i panden, da han opdagede, at Synne græd.

– Der har været brand på Stornes Gård i nat, forklarede Karsten. – Der er vist brændt en hel masse heste inde.

– Du godeste, sagde faderen og tog sit kaffekrus ud af skabet. Det var lyseblåt og bar påskriften *Verdens bedste far* med røde, næsten udviskede bogstaver. – Men ingen mennesker?

– Er det det eneste, du tænker på? snøftede Synne.

Faderen hældte kaffe op og kastede et blik på hende. – Jeg synes ikke, det er *fuldstændig* irrelevant, at ingen mennesker er omkommet.

Synne udstødte en lyd, som var en mellemting mellem en knurren og et hyl, og fór ud af køkkenet, De hørte hende løbe op ad trappen og smække døren til sit værelse.

– Det var da voldsomt, sagde faderen og stak to skiver brød i brødristeren. Han tog avisen og kaffekruset og satte sig på stolen ved vinduet.

Karsten var sikker på, at det drejede sig om mere end hestene. Flere gange i den sidste tid havde lillesøsteren haft raserianfald og nægtet at gå i skole. Når hun først var i det hjørne, gjorde hun sig utilgængelig og lukkede sig inde, fysisk og mentalt. Det bekymrede ham, havde bekymret ham længe.

– Jeg har sovet over mig, sagde han henkastet. – Kan jeg tage bilen?

Faderen så på ham over brillekanten. – Og det synes du er forsvareligt, sådan som verden ser ud?

– Nej, skyndte Karsten sig at bekræfte. – Det er uforsvarligt,

men for det første vil jeg ikke gå glip af første time. For det andet har jeg brug for at køre en del for at få mere erfaring. For det tredje har bilen godt af at blive rørt indimellem.

For under et år siden havde faderen pludselig og uden varsel købt denne Volvo med en 2,5 liters motor, den eneste investering, han nogen sinde havde foretaget, som man kunne sige var i overkanten af behovet. Påskuddet havde været, at de havde brug for en firhjulstrækker for at kunne køre helt op til hytten om vinteren.

Nu trak han på skuldrene på en måde, som antydede, at de fremførte argumenter havde virket. Efter at have understreget, at Karsten ikke måtte parkere for tæt på ansvarsløse chauffører eller tåbelige piger, som åbner bildøre, så de knalder ind i nabobilen, for eksempel hans egen XC90, gav han efter og godkendte den overflødige, miljøtruende tur.